

Diagnoza – Szkoła Demokracji

Pierwszym krokiem, jaki powinniście wykonać w ramach projektu, jest sprawdzenie, **które z kryteriów „Szkoły Demokracji” są już spełnione w Waszej szkole, a które nie**. Na tej podstawie będziecie mogli określić, na czym należy się skupić w dalszych działaniach, a także co konkretnie należy zrobić.

Relacja z diagnozy jest pierwszym sprawozdaniem, jaki Wasz zespół powinien umieścić na platformie!

Krok 1 – Porozmawiajcie o tym w grupie!

Na pierwszym spotkaniu zespołu przyjrzyjcie się obszarom certyfikatu „Szkoły Demokracji” i temu, co będzie wyznacznikiem ich spełnienia. Te informacje znajdziecie w dalszej części przewodnika. W opisie każdego z obszarów znajduje się tabelka – podzielona na dwie części – „Bez tego ani rusz” oraz „Jeśli chcecie stać się idealną szkołą”. Część „Bez tego ani rusz”, to konkretne wskazówki do działania, o których zrealizowanie zapytamy Was w relacji. Spełnienie wytycznych jest wymagane do otrzymania certyfikatu.

Pierwszym krokiem, jaki możecie wykonać, jest **zorganizowanie spotkania w gronie osób zaangażowanych w projekt**. Dobrze, jeśli spotkają się wspólnie przedstawiciele/przedstawicielki uczniów i uczennic, rady pedagogicznej i dyrekcji.

- a) Wydrukujcie dla każdego tabelki z kryteriami. W pierwszej części spotkania pracujcie indywidualnie. Niech każda osoba zaznaczy, czy jej/jego zdaniem dane kryterium jest spełniane. Niektóre z nich nie podlegają dyskusji – np. zasady wyborów lub istnienie w szkole uczniowskiego środka przekazu. Inne mogą być odbierane subiektywnie, np. dyrektor/dyrektorka może sądzić, że umożliwiała uczniom i uczennicom łatwe zgłaszanie swoich problemów i pomysłów, ale młodzież ma w tej sprawie inne zdanie.
- b) Porównajcie swoje odpowiedzi – w przypadku jakich kryteriów jesteście zgodni co do tego, że są lub nie są spełniane. W ocenie których istnieje rozbieżność zdań?
- c) **W przypadku kryteriów, co do których wszyscy zgadzacie się, że są spełnione, zastanówcie się, jak najlepiej udokumentować ich realizację w raporcie, jaki zamieścicie na platformie?**

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG

- d) Na tablicy lub flipcharcie wypiszcie w dwóch kolumnach te wytyczne, które jednomyślnie zaopiniujecie jako NIESPEŁNIONE w szkole, oraz te, w ocenie których panuje rozbieżność opinii.
- e) **W odniesieniu do pierwszej kolumny, czyli kryteriów, których na pewno szkoła nie spełnia, możecie od razu zacząć planować działania naprawcze. Zastanówcie się, co można zrobić, żeby poprawić istniejący stan rzeczy.** Pomocne mogą być wskazówki z naszego przewodnika, z części „Co zrobić, żeby spełnić to kryterium?”.
- f) **Druga kolumna, zawierająca zasady, co do których nie macie pewności, czy są przestrzegane albo Wasze zdania na ten temat są podzielone, wymaga dalszej diagnozy.** Należy zapoznać się ze zdaniem uczniów/uczennic i nauczycieli/nauczycielek w tej sprawie.

Krok 2 – Spytajcie innych o zdanie!

Przypadki, w których nie jesteście pewni czy szkoła spełnia kryterium lub Wasza wiedza nie jest wystarczająca, aby to stwierdzić wymagają, wykonania diagnozy. Dzięki niej możecie dowiedzieć się, czy dane kryterium jest w szkole spełniane, ale też np. jakiej sprawy powinno dotyczyć współdecydowanie. W każdym z tych przypadków **konieczne jest zapytanie o zdanie społeczności szkolnej**. Można to zrobić na różne sposoby. Poniżej przedstawiamy kilka propozycji, które ułatwią Wam zbadanie opinii uczniów i uczennice.

Za każdym razem należy jednak przestrzegać podstawowych zasad zbierania informacji, żeby były one rzetelne i dostarczały wiarygodnych danych.

a) **Sformułujcie pytania, na które będziecie szukać odpowiedzi (tzw. pytania badawcze).**

Te pytania powinny mieścić się w ramach jednego obszaru – zbyt wiele różnorodnych kwestii może sprawić, że nie uda się zebrać odpowiednich informacji. Jeśli chcecie zgromadzić dane dotyczące kilku obszarów, zaplanujcie kilka mniejszych badań zamiast jednego dużego!

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG

Przykładowe pytania dotyczące obszarów, o których chcecie zebrać więcej informacji:

Działania uczniów/uczennic	Jakie są potrzeby uczniów i uczennic w zakresie działań prowadzonych przez SU?–W jakie działania młodzież chciałaby się zaangażować? Jakie ma umiejętności i zainteresowania, które mogą się przydać przy realizacji tych działań?
Podjmowanie decyzji	Jak uczniowie i uczennice postrzegają podejmowanie decyzji w szkole? Czy uważają, że mają wpływ na te, które ich dotyczą? W konsultowaniu/współdecydowaniu, w jakich debatach chcieliby wziąć udział?
Uczenie się i nauczanie	Czy uczniowie/uczennice znają i rozumieją kryteria oceniania? Jakie widzą potrzeby zmiany w Wewnętrzny Szkolnym Systemie Oceniania i kryteriach oceniania stosowanych na lekcjach? Czego potrzebują od nauczycielek/nauczycieli w zakresie organizacji/prowadzenia lekcji, żeby uczyć się lepiej?
Otwarta szkoła	Jak uczniowie/uczennice oceniają atmosferę w szkole? Czy szkoła zapewnia warunki do swobodnego wyznawania i głoszenia różnych poglądów i wyrażania postaw życiowych? Co ich zdaniem powinno się zmienić w tym zakresie? Jakie możliwości obrony swoich praw ma młodzież i czy procedury funkcjonują prawidłowo?

Powyższe pytania dotyczą obszarów, które naszym zdaniem, najczęściej będą wymagać diagnozy. Oczywiście możecie skupić się na innych kwestiach, w zależności od sytuacji w szkole i Waszych zainteresowań.

b) Zastanówcie się nad tym, jakich konkretnie informacji potrzebujecie, żeby odpowiedzieć na to pytanie. Czego chcecie się dowiedzieć?

Na tym etapie formułujecie dodatkowe, bardziej szczegółowe pytania. Część z nich możecie później zadać uczniom i uczennicom oraz nauczycielom i nauczycielkom. Np. czym interesują się uczniowie/uczennice szkoły? Na jakie zajęcia pozalekcyjne uczęszczają? Na jakie zajęcia

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG

prowadzone w szkole chcieliby chodzić? Co im się podoba w działaniach prowadzonych przez SU? Jak młodzież i kadra pedagogiczna ocenia inicjatywy podejmowane przez ostatnie pół roku przez SU? Co im się podobało, a co należałoby zmienić? Czy mają swoje pomysły na akcje/działania, w których chcieliby wziąć udział? Jeśli tak, to jakie?

c) W jaki sposób możecie zdobyć te informacje. Jakie metody oraz jakie sposoby planujecie wykorzystać?

Metod zdobywania informacji jest bardzo wiele. Zachęcamy do zastanowienia się nad tym, które będą pasowały do postawionych przez Was pytań. UWAGA: bardzo popularne i często stosowane ankiety mają dość ograniczone możliwości. Trudne jest w nich udzielenie rozbudowanych odpowiedzi i są obciążone sporym błędem – wiele osób wypełnia je pośpiesznie, niestarannie, odpowiada żartobliwie – to wszystko sprawia, że aby osiągnąć rzetelne i pełne wyniki, należy ograniczyć stosowanie ankiet. Zachęcamy do stosowania metody, które pozwalają naświetlić badaną sprawę z wielu stron i są bardziej angażujące dla osób biorących w nich udział.

W materiale „Metody diagnozy” opisaliśmy następujące metody – wywiad, analiza zdjęć, mapa i metody animacyjne – flagi oraz forum wyrazu/skrzynka pomysłów. Oczywiście możecie skorzystać z innych metod.

Każda z metod ma swoje mocne i słabe strony, każda pozwala zdobywać trochę innego rodzaju informacje. Dlatego zachęcamy do zapoznania się z opisami poszczególnych sposobów działania i dostosowania ich do rodzaju informacji i grupy osób, do których chcecie dotrzeć.

Najlepsze efekty daje stosowanie 2 lub 3 metod do odpowiedzi na to samo pytanie badawcze – dzięki temu unikamy ryzyka błędu, a informacje są pełniejsze.

d) Kto może Wam tych informacji udzielić? Do jakich osób/grup skierujecie swoje działania?

Innego rodzaju informacji może udzielić dyrektor/dyrektorka szkoły w wywiadzie, odmiennie może widzieć problem rada pedagogiczna, a jeszcze inaczej przypadkowi uczniowie i uczennice biorący udział w sondzie na korytarzu. Część metod można wykorzystać, pytając o

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG

zdanie duże grupy osób. stosując inne, należy dokładnie określić, kto zostanie zapytany. Dlatego zastanówcie się, do której grupy skierujecie jakie pytania i jaką metodę wybierzeć?

e) Gdzie i kiedy będziecie zbierać informacje?

Określenie miejsca i czasu, w przypadku niektórych metod, jest kluczowe i może wpłynąć na zebrane informacje – np. obserwacja boiska szkolnego przyniesie inne wnioski, jeśli zostanie przeprowadzona raz, w trakcie dużej przerwy, a inne, jeśli będziecie ją prowadzić regularnie, w ściśle określonych godzinach – przed rozpoczęciem lekcji, na głównej przerwie i po zakończeniu lekcji, przez cały tydzień.

f) Dopracujcie Wasze narzędzia, przygotujcie materiały.

Jeśli wszystko już wiecie, czyli jak, o co, kogo, kiedy i gdzie przeprowadzacie Wasze badanie, dopracujcie wszelkie materiały do tego potrzebne (np. szczegółowe pytania i ich kolejność w wywiadzie, karta obserwacji, instrukcje dla uczestników/uczestniczek badania fotograficznego czy forum wyrazu, itp.)

g) Przekażcie informacje o badaniu.

Umówcie się na wywiad z dyrektorem/dyrektorką odpowiednio wcześniej, poinformujcie uczniów i uczennice, że w kolejnym tygodniu mogą wyrażać swoje zdanie w forum wyrazu umieszczonym na korytarzu itp., a przede wszystkim, dlaczego takie badanie jest prowadzone i jak zamierzacie wykorzystać jego wyniki! Niech wszyscy wiedzą, że to ważne i ich zdanie pomoże Wam zmienić sposób działania samorządu uczniowskiego i całej szkoły!

h) Przeprowadźcie test.

Na kilku wybranych osobach (niezaangażowanych bezpośrednio w planowanie badania) przeprowadźcie test – wykorzystajcie te same pytania, jakie zamierzacie zadać pozostałym osobom – sprawdźcie, czy zagadnienia są rzeczywiście zrozumiałe, jakie uzyskujecie odpowiedzi, czy instrukcje są jasne, itp. Pomoże to uniknąć nieporozumień i błędów w trakcie prowadzenia właściwego sondażu.

i) Przeprowadźcie badanie!

j) Spotkajcie się na podsumowanie wyników i wyciągnięcie wniosków.

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG

W podsumowaniu wracacie do pytań badawczych określonych na samym początku. Po podsumowaniu wyników sprawdźcie, czy odpowiedzi zostały udzielone, co można z nich wywnioskować? Jeśli wykonaliście poprawnie poprzednie kroki, to z pewnością macie już potrzebne informacje!

Co powinno się znaleźć w relacji z diagnozy?

Tytuł relacji: Diagnoza

1. Opiszcie krótko przebieg spotkania zespołu dot. obszarów i kryteriów certyfikatu. Kto wziął udział w sondażu, w jaki sposób się odbył?
2. W jakich obszarach przeprowadziliście szerszą diagnozę wśród społeczności szkolnej, jakie były pytania badawcze?

Obszar	Jakie postawiliśmy pytania badawcze?

3. Jakie metody wykorzystaliście?
4. Opiszcie krótko przebieg badania albo zamieśćcie link do filmu, w którym dokumentujecie przebieg badania lub/i o nim opowiadacie?
5. Jakie były najważniejsze wnioski (o nich również możecie opowiedzieć w filmie).

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG

6. Jakie kryteria, po przeprowadzeniu obu etapów diagnozy (spotkanie zespołu i zebranie informacji w społeczności szkolnej), zostały uznane za spełnione, a jakie wymagają zaplanowania dodatkowych działań?

Projekt finansowany z Mechanizmu Finansowego EOG